

Raad voor de
rechtspraak

Begrotingsvoorstel 2018

Raad voor de rechtspraak

Begrotingsvoorstel 2018

28 augustus 2017

Inhoudsopgave

	Samenvatting	4
1	Inleiding	6
2	Beleidsmatige ontwikkelingen	7
3	Productiegerelateerde bijdrage	11
3.1	Wijze van berekening	11
3.2	Productievoorstel	11
3.3	Budgettaire consequenties	14
4	Bijdrage voor gerechtskosten	17
5	Bijdrage voor overige kosten	18
5.1	Megazaken	18
5.2	Bijzondere kamers	18
5.3	College van beroep voor het Bedrijfsleven	19
5.4	Bijdrage tuchtrecht	20
5.5	Secretariaat Commissies van Toezicht voor het gevangeniswezen	21
6	Aanvraag leenfaciliteit	22
7	Samenvattend begrotingsvoorstel voor de Rechtspraak	23
8	Ontwikkeling eigen vermogen	25

Samenvatting

In deze meerjarenbegroting wordt aangegeven welke middelen nodig zijn om de taken van de Rechtspraak te kunnen uitvoeren. Het begrotingsvoorstel bevat tevens wijzigingsvoorstellen voor de toegekende bijdrage voor het uitvoeringsjaar 2017.

De missie van de Rechtspraak is zorgen voor integere, tijdige en effectieve beslechting van geschillen en berechting van strafbare feiten door onafhankelijke rechters en het bijdragen aan de instandhouding van de rechtsstaat en het vertrouwen van de burger in het recht. Om deze missie goed te kunnen blijven invullen is een aantal belangrijke beleidsmatige ontwikkelingen nodig.

De eerste beleidsprioriteit is *het programma Kwaliteit en Innovatie (KEI)*. Met dit programma wordt gewerkt aan de noodzakelijke digitale innovatie in de Rechtspraak. Het betreft het vereenvoudigen, digitaliseren en versnellen van de gerechtelijke procedures en raakt daarmee de gehele juridische sector.

Een tweede beleidsprioriteit is *maatschappelijk effectieve rechtspraak*. De samenleving doet een steeds indringender, ingewikkelder en groter beroep op rechters en verlangt dat de Rechtspraak effectief bijdraagt aan de oplossing van conflicten. De Rechtspraak moet om aan die behoefte te voldoen maatschappelijk effectief opereren. Maatschappelijk effectieve rechtspraak vereist innovatieve wetgeving die ruimte biedt aan de rechter om te experimenteren met eenvoudige procedures die partijen bij elkaar brengen en juist niet conflicten op de spits drijven. Dat vereist op in eerste instantie vier terreinen een omslag in werkwijze of een aanpassing van regelgeving om de maatschappelijke rol goed te kunnen blijven vervullen:

- (v)echtscheidingen,
- schulden- en multiproblematiek,
- toezicht op bewindvoering en
- toegang civiel recht

De derde prioriteit betreft de *kwaliteit van rechtspraak*. Binnen de Rechtspraak zijn sinds 2014 professionele standaarden vastgesteld. De standaarden worden breed ingevoerd en borgen de basiskwaliteit van het rechterlijke werk. Om die borging te kunnen blijven bieden, zullen de standaarden voortdurend aangepast worden aan vakinhoudelijke en maatschappelijke ontwikkelingen.

Mutaties

Onderstaand worden de financiële mutaties voor 2017–2022 weergegeven ten opzichte van de stand van de begroting 2017 van het Ministerie van Veiligheid en Justitie.

Tabel 1 Mutaties begrotingsvoorstel Rechtspraak 2018
x € 1.000

	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Productiegerelateerde bijdrage	- 11.678	684	12.353	13.667	11.672	17.442
Gerechtskosten	- 1.267	- 1.393	- 1.498	- 1.460	- 1.413	- 2.526
Overige kosten	2.805	2.686	2.793	2.758	2.815	2.870
Niet BFR	- 463	- 464	- 465	- 464	- 464	- 464
Mutatie loon- prijscompensatie 2017	22.500	22.500	22.500	22.500	22.500	22.500
Mutatie bijdrage Rechtspraak	11.896	24.013	35.682	37.001	35.109	39.822
Totaal gevraagd bijdrage MvV&J	951.910	928.394	929.850	933.354	938.788	943.400

Om de verwachte instroom van zaken te kunnen verwerken en de kwaliteit te kunnen waarborgen moet de bijdrage voor het begrotingsjaar 2018 van de Minister van Veiligheid en Justitie in totaal met € 24 mln. worden bijgesteld. Voor het uitvoeringsjaar 2017 komt de benodigde bijdrage € 12 mln. hoger uit dan nu beschikbaar is.

De productiegerelateerde bijdrage wordt berekend door per productgroep het verwachte aantal zaken te vermenigvuldigen met de vooraf overeengekomen prijzen. Omdat op basis van de huidige instroomprognoses minder zaken instromen dan is gefinancierd in de begroting 2017 van Veiligheid en Justitie zal de productiegerelateerde bijdrage voor 2017 worden verlaagd. Voor het uitvoeringsjaar 2017 gaat het om een verlaging van circa € 12 mln., voor het begrotingsjaar 2018 gaat het om een verhoging van circa € 1 mln.

In dit begrotingsvoorstel zijn de aantallen zaken verwerkt uit de prognose van de ketenbrede capaciteitsbehoefte zoals het Ministerie van Veiligheid en Justitie die eind 2016 heeft vastgesteld. De belangrijkste verandering in de nu verwachte capaciteitsbehoefte ten opzichte van de gefinancierde reeks (V&J begroting 2017) doet zich voor bij civiel, bestuur en vreemdelingenzaken.

De prijzen die voor de periode 2017–2019 met de Minister van Veiligheid en Justitie zijn afgesproken worden conform het Besluit Financiering rechtspraak 2005 elk jaar geïndexeerd op het loon- en prijspeil. De structurele kosten van de indexatie van de prijzen voor prijspeil 2017 zijn geraamd op € 22,5 mln.

Eigen vermogen

Voor 2017 en 2018 wordt een verlies verwacht doordat met name de baten van KEI later dan verwacht worden gerealiseerd. Een toelichting en onderbouwing ten opzichte van de business case Kei is opgenomen in paragraaf 8, tabel 14.

De huidige verwachting is dat eind 2017 een negatief eigen vermogen zal ontstaan van minimaal € 28 mln. en dat ook in 2018, na aanvulling van het negatieve eigen vermogen van 2017 tot nul, een tekort zal ontstaan van minimaal € 28 mln.

Eigen vermogen Rechtspraak (in mln. euro)

	2017	2018
Eigen vermogen per 1-1	1,6	0
Prognose resultaat	- 30	- 28
Eigen vermogen per 31-12	- 28	- 28

1 Inleiding

In deze meerjarenbegroting geeft de Rechtspraak aan welke activiteiten hij in de jaren 2017–2022 wil verrichten en welke middelen daarvoor nodig zijn. Het begrotingsvoorstel voldoet aan de afspraken die de Minister van Veiligheid en Justitie en de Raad voor de rechtspraak hebben gemaakt over begrotings- en verantwoordingsinformatie.

In de begroting van Veiligheid en Justitie over 2018 (september 2017) zal de Minister van Veiligheid en Justitie aangeven welke middelen hij voornemens is bij begrotingswet beschikbaar te stellen aan de Rechtspraak. Indien dit bedrag afwijkt van het bedrag in dit begrotingsvoorstel, geeft de Mnister gemotiveerd aan waarom dit het geval is. Vervolgens geeft de Rechtspraak in het jaarplan 2018 aan welke activiteiten worden ondernomen met de middelen die de Minister van Veiligheid en Justitie op basis van de begrotingswet feitelijk ter beschikking stelt. In dit begrotingsvoorstel 2018 worden ook wijzigingsvoorstellen opgenomen voor het uitvoeringsjaar 2017.

Leeswijzer

Dit begrotingsvoorstel is als volgt opgebouwd. In hoofdstuk 2 wordt gestart met de beleidsmatige ontwikkelingen. De financiële bijdrage van de Minister van Veiligheid en Justitie aan de Raad voor de rechtspraak conform het Besluit financiering rechtspraak 2005 bevat drie onderdelen: een productie-gerelateerde bijdrage, een bijdrage voor gerechtskosten en een bijdrage voor overige kosten. In de hoofdstukken 3 en 4 worden voor elk van deze onderdelen voorstellen gedaan.

Hoofdstuk 5 heeft betrekking op de werkzaamheden van de Rechtspraak die niet voortvloeien uit de Wet op de Rechterlijke Organisatie en het Besluit Financiering rechtspraak 2005. Hoofdstuk 6 heeft betrekking op de leenfaciliteit. In hoofdstuk 7 wordt het totale begrotingsvoorstel gepresenteerd en in hoofdstuk 8 wordt de verwachte ontwikkeling van het eigen vermogen in relatie tot de besparingen Kei geschetst.

2 Beleidsmatige ontwikkelingen

De samenleving ondergaat aanzienlijke veranderingen als gevolg van snel elkaar opvolgende technologische ontwikkelingen, dreiging van terrorisme en het groter wordende zelforganiserend vermogen van burgers. Kan onze democratische rechtsstaat gelijke tred houden met deze ontwikkelingen? Van belang is dat een blijvende dialoog wordt gevoerd tussen de drie staatsmachten over de bedreigingen van de rechtsstaat, de spreiding der machten en het vinden van een evenwicht om samen te handelen in het perspectief van een gemeenschappelijk belang: een sterke rechtsstaat voor een dynamische samenleving. Om in dit licht de doelstellingen van de Raad voor de rechtspraak goed te kunnen blijven invullen is een aantal beleidsmatige ontwikkelingen in gang gezet. Van deze beleidsmatige ontwikkelingen zijn de digitale innovatie met KEI, maatschappelijk effectieve rechtspraak en het werken met professionele standaarden de beleidsprioriteiten. Overige beleidsmatige ontwikkelingen zijn: de Rechtspraak draagt bij aan een florerende economie, de Rechtspraak moet blijven innoveren en tenslotte dient de bekostiging van de Rechtspraak verbeterd te worden.

KEI is het begin van blijvende digitale innovatie

Nederland wil voorop lopen als het gaat om digitale innovatie. Dat moet ook gelden voor de juridische sector. De Rechtspraak is druk bezig in het programma Kwaliteit en Innovatie (KEI) met het vereenvoudigen, digitaliseren en versnellen van procedures. Hierbij gaat het ook om het digitaliseren en verbeteren van de toezichthoudende taken van de Rechtspraak (faillissementen, bewind). Het meest gevorderd is de digitalisering van het toezicht op faillissementen. Inmiddels vindt de communicatie met curatoren in faillissementen grotendeels digitaal plaats. Vrijwel alle curatoren communiceren digitaal en het percentage digitale dossiers bedraagt inmiddels circa 70% en groeit door. Het economisch belang van de goede afhandeling van faillissementen is groot. Bij de jaarlijkse surseance verzoeken gaat het in totaal om circa € 11 mld (2016). De digitalisering levert een belangrijke bijdrage aan de goede afhandeling.

Het wordt de komende periode steeds vaker verplicht voor rechtshulpverleners en voor professionele rechtzoekenden om digitaal te procederen. Op 15 juni is digitaal procederen verplicht geworden in asiel- en bewaringszaken na een uitgebreide pilotfase. Het gaat om gemiddeld 60-65 zaken per dag. De overgang is zonder problemen verlopen. Sinds 1 september worden alle handelsvorderingen met verplichte procesvertegenwoordiging verplicht digitaal afgedaan in de rechtbanken Gelderland en Midden-Nederland. De beoogde invoeringsdatum landelijk is voorjaar 2018. Voor veel van de partijen (advocatuur, curatoren, maar ook overheden) heeft deze ontwikkeling grote gevolgen voor hun werkwijzen. In feite gaat het om een transformatie van de gehele juridische sector. De gevolgen voor externe partijen worden geleidelijk zichtbaar en slechts beperkt in de planning meegenomen. Het blijkt dat het goed inspelen op de behoeften van deze partijen meer tijd en dus geld kost dan aanvankelijk voorzien. Dit vertraagt KEI, maar het is essentieel om tot een effectief digitaal werkende juridische sector te komen en biedt daarmee ook kansen. Tussen de Raad voor de rechtspraak en de NOvA als representant van de advocatuur bestaat inmiddels een nauwe samenwerking. Ook is belangrijk dat overheidsinstanties, zodra dat voor de Rechtspraak mogelijk is, overgaan op digitaal procederen en dat aangesloten wordt op de legal tech ontwikkeling in Nederland.

Net als de politiek hecht de Rechtspraak aan innovatie ten dienste van de maatschappij; vereenvoudiging en digitalisering van procedures zal het mogelijk maken de rechtsgang te versnellen en zal de dienstverlening en efficiëntie van de Rechtspraak verbeteren. In deze fase van KEI is het essentieel om te onderkennen dat de digitalisering van de Rechtspraak de transformatie van de juridische sector op gang brengt. Om dit proces van digitalisering en innovatie voor procespartijen goed te laten verlopen, zijn extra financiële middelen nodig.

Maatschappelijk effectieve rechtspraak: innovatie door eenvoudige, effectieve procedures

De samenleving doet een steeds indringender, ingewikkelder en groter beroep op rechters en verlangt dat de Rechtspraak effectief bijdraagt aan de oplossing van conflicten. De Rechtspraak moet om aan die behoefte te voldoen maatschappelijk effectief opereren. Dat vereist op in eerste instantie vier terreinen een omslag in werkwijze of een aanpassing van regelgeving om de maatschappelijke rol goed te kunnen blijven vervullen.

Echtscheidingen: In het bijzonder het voorkomen van vechtscheidingen. Het bevorderen van overeenstemming tussen ouders vereist een veel betere samenwerking tussen hulpverleners, lokale overheden, kinderscherming, advocatuur en rechtspraak, en wijziging van regelgeving om procedures te veranderen. Bij dreigende vechtscheidingen moet een regierechter worden aangesteld die het overzicht houdt en juridische getouwtrek probeert te voorkomen. De Rechtspraak heeft hierover in het najaar van 2016 het visiedocument echtscheidingen opgesteld, te vinden op Rechtspraak.nl, en wil hiernaar gaan handelen.

Schulden- en multiproblematiek: Veel tijd van de rechter wordt besteed aan zaken die samenhangen met schulden- en multiproblematiek. De beslissing of een andere interventie van de rechter is vaak weinig betekenisvol, omdat de onderliggende situatie daardoor niet wordt veranderd. De maatschappelijke relevantie van de rechter is gebaat bij een effectieve aanpak van de schuldenproblematiek. De commerciële handel in schulden, die uitzichtloos procederen bevordert en kosten opdrijft, moet aan banden worden gelegd. Daarvoor is regelgeving nodig. Bij de rechter aanhangige zaken van een rechtzoekende en zijn of haar gezin die allemaal min of meer hun oorzaak vinden in schulden- en multiproblematiek moeten kunnen worden samengebracht om tot integrale oplossingen te komen.

Toezicht op bewindvoering: Met de vergrijzing en het langer zelfstandig blijven van ouderen en door de toenemende schuldenproblematiek aan de onderzijde van de samenleving neemt het aantal gevallen van bewindvoering aanzienlijk toe, evenals de problematiek van het toezicht op bewindvoerders. Eind 2016 stonden 326.100 meerderjarigen onder een vorm van bewind. Het beheerde vermogen waarop toezicht wordt gehouden bedraagt naar schatting € 6,6 mld. Het aantal meerderjarigen dat niet zelf de eigen financiën kan beheren, neemt elk jaar toe. Goed toezicht door rechters op bewindvoerders is van groot belang. De kwaliteit van bewindvoering en van het rechterlijk toezicht daarop moet worden verbeterd. De Raad voor de rechtspraak vraagt financiële ruimte voor het invoeren van kwaliteitsnormen voor bewind en insolventie.

Toegang civiel recht: Vooral voor kleine vorderingen is een standaard gerechtelijke procedure te formeel en complex. Er bestaat in de wet een eenvoudige toegang tot de rechter (art. 96 Wetboek van Burgerlijke

rechtshandeling), maar partijen moeten het dan onderling eens zijn om gezamenlijk de zaak aan de rechter voor te leggen. Er bestaat behoefte aan een laagdrempelige voorziening voor eenvoudige zaken, die ook eenzijdig kan worden aangebracht. Een dergelijke voorziening kan gevonden worden in de vrederechter. Deze voorziening is ook een belangrijk complement van de digitalisering van de rechtsgang die voor een gedeelte van de rechtszoekenden niet geschikt is. Persoonlijk contact via mondelinge behandeling is voor hen essentieel. De Raad voor de rechtspraak pleit voor wetgeving die het mogelijk maakt om flexibel in te spelen op de behoeften van rechtzoekenden en die de rechter meer mogelijkheden geeft om met strakke regie geschillen snel en effectief te beslechten. Dit vereist een experimenteerbepaling in het wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering die het mogelijk maakt af te wijken van de standaard procedures.

De experimenteerbepaling is ook nodig om ervaring op te doen met nieuwe vormen van laagdrempelige geschillenbeslechting op basis van het «overlegmodel» in plaats van het «toernooimodel». Verdere mogelijkheden om de toegankelijkheid en het conflictoplossend vermogen van de Rechtspraak te vergroten kunnen worden onderzocht in het kader van het onderzoek «vrederechter».

Kwaliteit van rechtspraak

Binnen de Rechtspraak zijn sinds 2014 professionele standaarden vastgesteld. De standaarden borgen de basiskwaliteit van het rechterlijke werk. Om die borging te kunnen blijven bieden, zullen de standaarden voortdurend aangepast worden aan vakinhoudelijke en maatschappelijke ontwikkelingen. Het is aan de rechters zelf om de standaarden blijvend te ontwikkelen.

Rechtspraak draagt bij aan een florerende economie

De juridische infrastructuur is van grote waarde voor de Nederlandse economie. Bedrijven floreren in landen waar rechtszekerheid bestaat en zij kunnen opkomen voor hun rechten. De Raad pleit ervoor dat het Kabinet deze infrastructuur plaatst in een breder – ook economisch – domein. De oprichting van een rechtbank voor internationale handelsgeschillen, de Netherlands Commercial Court, is een praktisch voorbeeld. Een ander voorbeeld is rechterlijk toezicht. Goed toezicht door de rechter is onmisbaar voor de Nederlandse economie en voor het vertrouwen van de burger in de rechtsstaat. Mensen moeten ervan op aan kunnen dat faillissements- en bewindzaken, eerlijk, netjes en rechtvaardig worden afgewikkeld. Er moet structureel meer tijd en aandacht worden gegeven aan de behandeling van deze zaken. Het voorkomt fraude. Voor de economie is het ook van groot belang dat het insolventieregister waarin faillissementen, surseances en schuldsaneringen staan, op orde is.

Rechtspraak moet blijven innoveren

Om gelijke tred te houden met ontwikkelingen in de samenleving en goede rechtspraak te kunnen blijven leveren, is het nodig dat rechtspraak digitaal toegankelijk is en dat rechters in hun uitspraken maximaal maatschappelijk effectief zijn. De Rechtspraak moet over voldoende financiële middelen kunnen beschikken om haar belangrijke taak in de samenleving te vervullen. In de visie van de Raad voor de rechtspraak dient het bekostigingsstelsel hiermee beter rekening te houden (zie hierna). Rechtspraak eenvoudiger en slagvaardiger maken is op belangrijke onderdelen alleen mogelijk met innovatieve wetgeving.

Verbetering van de bekostiging

De Raad en het Ministerie van VenJ zijn in overleg over hoe de bekostigingssystematiek van de Rechtspraak op onderdelen kan worden verbeterd. Hoewel het financieringssysteem veel heeft opgeleverd, is het voor verbetering vatbaar. Ten eerste biedt de bekostiging van de Rechtspraak onvoldoende mogelijkheden voor innovatie. Het is niet mogelijk om te investeren en de kosten daarvan te betalen met besparingen op een later moment. Grote vernieuwingsprogramma's zoals bijvoorbeeld KEI moeten daardoor uit het reguliere budget worden betaald. Ten tweede kan de verdeling over de gerechten verbeterd worden. Er zijn bijvoorbeeld onvoldoende mogelijkheden voor financieel maatwerk richting gerechten in geval van specifieke lokale problemen. Ten slotte zijn er verbeteringen mogelijk ten aanzien van de sturing binnen gerechten. Zo hebben bijvoorbeeld gerechten geen meerjarige financiële zekerheid en kunnen daardoor niet goed plannen.

3 Productiegerelateerde bijdrage

3.1 Wijze van berekening

In de financiële verhouding tussen de Raad en de Minister van Veiligheid en Justitie is voor het overgrote deel (ongeveer 95%) van de taken sprake van outputfinanciering. Meer zaken afdoen betekent hogere kosten; minder geld betekent dat minder zaken kunnen worden afgedaan. In dit licht zijn producten van de Rechtspraak gedefinieerd en zijn hiervoor prijzen afgesproken. Met ingang van 2005 zijn binnen de vier sectoren (civiel recht, strafrecht, bestuursrecht en kanton) tien productiegroepen gedefinieerd en ondergebracht in de productiegerelateerde bijdrage (Besluit financiering rechtspraak 2005, art. 10).

3.2 Productievoorstel

De basis voor de capaciteitsbehoefte en het productievoorstel voor 2017 t/m 2022 en daarmee voor de productiegerelateerde bijdrage is conform het Besluit financiering rechtspraak 2005 de verwachte instroom in die periode.

Betrouwbare instroomramingen

De in dit begrotingsvoorstel opgenomen capaciteitsbehoefte voor de behandeling van strafzaken, bestuurszaken en civiele zaken, is gebaseerd op de door het Ministerie van Veiligheid en Justitie opgestelde meerjarenprognose van de capaciteitsbehoefte in de justitiële ketens op basis van het prognosemodel Justitiële ketens (PMJ). De prognose van de capaciteitsbehoefte voor de behandeling van vreemdelingenzaken is gebaseerd op de meerjarenproductieprognose (MPP) in de vreemdelingenketen.

De PMJ-meerjarenprognoses zijn gebaseerd op econometrische modellen, waarbij gebruik wordt gemaakt van in het verleden gevonden verbanden tussen externe ontwikkelingen (demografische, economische en maatschappelijke) en ontwikkelingen in de verschillende justitieketens. De externe ontwikkelingen zijn o.a. de werkzame en werkloze beroepsbevolking, het werkloosheidspercentage, de koopkrachtontwikkeling, het gemiddeld inkomen, werkloosheidsuitkeringen, de bijstandsuitkeringen, de arbeidsongeschiktheidsuitkeringen, de ontwikkeling van de bruto toegevoegde waarde en de belastingdruk. De prognoses van die ontwikkelingen zijn voor de periode 2016 t/m 2021 ontleend aan de CPB Macro Economische Verkenningen (inclusief de update middellange termijn raming t/m 2021) van september 2016 van het Centraal Planbureau. Voor 2022 is gebruik gemaakt van de ramingen uit de publicatie «Drie herstelscenario's voor de periode 2016–2023» (van der Horst & Kranendonk, CPB, augustus 2014). Gekozen is voor het «accele- rating recovery» scenario.

Naast de beleidsneutrale raming van zaken zijn in PMJ en MPP ook de verwachte capaciteitsgevolgen in aantallen zaken meegenomen van nieuwe wet- en regelgeving en beleid. Voor de Rechtspraak zijn die effecten over het algemeen gebaseerd op ex-ante evaluaties die in het kader van de wetgevingsadvisering tot stand zijn gekomen. De verwachte effecten van nieuw beleid, wet- en regelgeving op het aantal zaken dat in 2018 voor de rechter zal komen, zijn relatief beperkt. Daarna wordt bijvoorbeeld een licht remmend effect verwacht van verhoging van de leeftijd jeugdstrafrecht op het aantal strafzaken. In het belastingplan 2017

is een aantal maatregelen opgenomen die vanaf 2020 naar verwachting tot meer belastingzaken zullen leiden.

Verwachte ontwikkeling van de capaciteitsbehoefte in de periode 2017 t/m 2022

Civiel recht rechtbanken en hoven

De PMJ-prognose geeft aan dat het aantal civiele zaken (niet-kantonzaken) dat voor de rechter wordt gebracht bij de rechtbanken, de komende jaren weinig zal veranderen (tabel 2). De PMJ-prognose ligt wel boven de aantallen opgenomen in de V&J begroting 2017 (tabel 3), waardoor een groot verschil (tabel 4) ontstaat tussen de capaciteitsbehoefte in de komende jaren en de gefinancierde capaciteit.

De capaciteitsbehoefte voor de behandeling van civiele rechtszaken in hoger beroep zal de komende jaren met circa 2 procent per jaar af gaan nemen (tabel 2), als gevolg van het afschaffen van hoger beroep in zaken rond echtscheiding en alimentatie. Het verwachte effect daarvan is meegenomen in de meest recente PMJ-prognose waardoor deze duidelijk lager uitkomt dan de vorige prognose en de V&J begroting 2017 (tabel 3). De gefinancierde capaciteit voor de behandeling van deze groep zaken is dan ook duidelijk hoger dan de verwachte capaciteitsbehoefte (tabel 4). Zonder het genoemde instroom beperkende effect bij de gerechtshoven, zal het aantal civiele hoger beroepszaken de komende jaren stabiel blijven.

Bestuursrecht

De huidige PMJ-prognose van de capaciteitsbehoefte bij de rechtbanken voor de behandeling van reguliere¹ bestuursrechtelijke zaken laat voor de komende jaren een stabiel beeld zien (tabel 2). De vorige PMJ-prognose gaf nog een geringe afname aan. Het verschil met de vorige prognose is dat de verwerkte effecten van beleid verschillen; in de vorige prognose was bijvoorbeeld nog een sterk dalend effect ingebouwd van een verwachte bezuiniging op de gefinancierde rechtsbijstand. De verwachte capaciteitsbehoefte is groter dan in de V&J-begroting 2017 is gefinancierd, zoals tabel 4 laat zien.

Het voor de komende jaren verwachte aantal belastingzaken bij de rechtbanken ligt boven de vorige PMJ-raming. Er wordt geen groei verwacht, behalve vanaf ongeveer 2020 als gevolg van wijzigingen in de invorderingsregelgeving (invordering van toeslagen en uitstel van betaling) en maatregelen in het kader van constructiebestrijding, zoals opgenomen in het Belastingplan 2017.

Het voor de komende jaren verwachte aantal belastingzaken bij de gerechtshoven ligt beneden dat van de vorige PMJ-raming, die te hoog was.

De huidige PMJ-prognose van de capaciteitsbehoefte bij de Centrale Raad van Beroep (CRvB) is vrijwel gelijk aan de vorige prognose, maar wel enigszins hoger dan wat is opgenomen in de V&J-begroting 2017. Ook bij deze groep zaken wordt geen groei verwacht.

¹ Dat wil zeggen de bestuursrechtelijke zaken met uitzondering van belastingzaken en vreemdelingenzaken.

Strafzaken rechtbanken en hoven

De huidige PMJ-prognoses van de capaciteitsbehoefte voor de behandeling van strafzaken (misdrijven) bij de rechtbanken en gerechtshoven liggen slechts in geringe mate lager dan de vorige ramingen. Voor de komende jaren wordt een beperkte afname van het aantal zaken verwacht van nog geen half procent per jaar.

Kantonzaken (civiel en straf)

Uit tabel 4 blijkt dat de huidige PMJ-meerjarenprognose van de capaciteitsbehoefte voor de behandeling van kantonzaken (tabel 2) vrijwel gelijk is aan wat is opgenomen in de V&J-begroting 2017 (tabel 3). De meest recente prognose geeft nog steeds aan dat in de komende jaren, 2017 t/m 2022, het aantal civiele kantonzaken verder zal toenemen. Dit is het gevolg van de voortgaande sterke toename van bewind meerderjarigen (curatele, bewind, mentorschap) en het rekening en verantwoording afleggen over het gevoerde beheer daarin.

Het volume bij de overige typen kantonzaken zal stabiel blijven of licht gaan dalen.

Vreemdelingenzaken

Omtrent het toekomstig verloop van de asielinstream zijn er nog altijd grote onzekerheden, de situatie in het Midden Oosten en Noord-Afrika en de afspraken met Turkije, Griekenland en Italië. De instroom beroepen is vooral afhankelijk van de productiecapaciteit bij de IND op de diverse asielsporen. De verwachting op de instroom beroepen ligt door de lager voorziene asielinstream ook lager dan is afgesproken in de V&J-begroting 2017.

Toekomstige ontwikkelingen waarover nu nog weinig te zeggen is, zoals de verordening van het Europees Parlement tot het instellen van een gemeenschappelijke procedure voor internationale bescherming in de EU en tot intrekking van Richtlijn 2013/32 (GEAS) zijn niet meegenomen in de ramingen. Gezien de fluctuaties in de instroom en onduidelijkheid over de capaciteitsinzet bij de IND op de diverse sporen voor de komende periode stelt de Raad voor afspraken te maken over extra buffercapaciteit bij de rechtbanken voor vreemdelingenzaken.

Het productievoorstel van de Rechtspraak, uitgedrukt in het aantal te financieren zaken (verdeeld over de tien productgroepen), wordt in hoge mate bepaald door de hiervoor beschreven ontwikkelingen in het volume van zaken. Deze zijn in de tabel 2 hierna opgenomen.

Tabel 2 Productievoorstel 2018
(aantallen producten)

	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Rechtbank Civiel	285.012	283.149	283.590	282.373	281.144	278.989
Rechtbank Bestuur	51.379	50.971	51.064	50.365	50.540	51.153
Rechtbank Straf	172.450	174.403	173.551	173.026	172.598	172.363
Rechtbank Kanton	1.010.022	1.032.595	1.058.877	1.086.107	1.117.701	1.153.452
Rechtbank VK	35.200	35.200	35.200	35.200	35.200	35.200
Rechtbank Belasting	25.680	24.291	24.649	25.631	26.355	26.585
Totaal Rechtbanken	1.579.743	1.600.609	1.626.931	1.652.702	1.683.539	1.717.742
Hof Civiel	13.694	11.982	12.065	12.144	12.236	12.332
Hof Straf	35.539	35.520	35.785	35.765	35.747	35.734
Hof Belasting	4.184	3.975	4.073	4.256	4.321	4.333
Totaal hoven	53.417	51.477	51.923	52.165	52.304	52.399
Centrale Raad van beroep (CRvb)	8.423	8.264	7.821	7.903	7.999	8.102
Totalen Rechtbank, hoven en CRvB	1.641.583	1.660.350	1.686.676	1.712.770	1.743.841	1.778.243

In tabel 3 zijn de huidige gefinancierde productieafspraken uit de begroting van Veiligheid en Justitie voor 2017 weergegeven.

Tabel 3 productieafspraken V&J-begroting 2017
(aantallen producten)

	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Rechtbank Civiel	279.013	267.933	260.504	256.863	254.656	254.656
Rechtbank Bestuur	49.631	46.200	44.982	44.877	45.359	45.359
Rechtbank Straf	175.764	175.311	174.848	174.354	173.944	173.944
Rechtbank Kanton	1.027.858	1.029.310	1.048.416	1.084.546	1.132.693	1.132.693
Rechtbank VK	43.520	43.520	43.520	43.520	43.520	43.520
Rechtbank Belasting	23.091	22.522	22.271	22.393	22.702	22.702
Totaal Rechtbanken	1.598.876	1.584.795	1.594.541	1.626.553	1.672.874	1.672.874
Hof Civiel	14.452	14.513	14.257	14.269	14.408	14.408
Hof Straf	36.623	36.551	36.517	36.547	36.644	36.644
Hof Belasting	4.671	4.487	4.398	4.382	4.403	4.403
Totaal hoven	55.746	55.551	55.173	55.198	55.455	55.455
Centrale Raad van beroep (CRvb)	8.203	7.687	7.419	7.426	7.476	7.476
Totalen Rechtbank, hoven en CRvB	1.662.825	1.648.033	1.657.133	1.689.177	1.735.805	1.735.805

3.3 Budgettaire consequenties

In tabel 4 wordt per productgroep aangegeven wat de verschillen zijn tussen de eerder toegekende middelen uit de begroting van Veiligheid en Justitie 2017 en de middelen die nodig zijn om het productievoorstel zoals beschreven in paragraaf 3.3 (tabel 2) met de huidige prijzen van 2017–2019 mogelijk te maken.

**Tabel 4 Budgettaire gevolgen productievoorstel 2018
(x € 1.000)**

	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Rechtbank Civiel	4.534	11.285	17.088	18.884	19.607	18.011
Rechtbank Bestuur	3.666	9.792	12.433	11.219	10.591	11.844
Rechtbank Straf	- 3.627	- 975	- 1.387	- 1.421	- 1.440	- 1.692
Rechtbank Kanton	- 2.730	494	1.573	235	- 2.254	3.122
Rechtbank VK	- 10.832	- 10.687	- 10.672	- 10.672	- 10.672	- 10.672
Rechtbank Belasting	2.987	2.009	2.697	3.672	4.144	4.404
Totaal Rechtbanken	- 6.002	11.918	21.732	21.916	19.975	25.017
Hof Civiel	- 2.964	- 9.737	- 8.424	- 8.163	- 8.349	- 7.979
Hof Straf	- 1.698	- 1.584	- 1.120	- 1.196	- 1.372	- 1.392
Hof Belasting	- 1.752	- 1.807	- 1.147	- 447	- 288	- 246
Totaal hoven	- 6.414	- 13.128	- 10.691	- 9.806	- 10.009	- 9.617
Centrale Raad van beroep (CRvb)	738	1.893	1.312	1.556	1.706	2.042
Totalen Rechtbank, hoven en CRvB	- 11.678	684	12.353	13.667	11.672	17.442

Op basis van de huidige instroomcijfers is voor 2017 circa € 12 mln. minder nodig en voor 2018 circa € 1 mln. meer. De structurele prognose na 2018 geeft op basis van de vastgestelde prijzen een toename te zien ten opzichte van het beschikbare kader.

Indien onvoldoende financiële middelen beschikbaar komen om de verwachte zaken af te doen ontstaan achterstanden en lopen de doorlooptijden sterk op. Dat is schadelijk voor de rechtsstaat en belemmert het goed functioneren van de economie. Vertraging in gerechtelijke procedures over geschillen vergroot de schade voor bedrijven en voor particulieren met als gevolg een verdere verslechtering van de economie. Hierbij wordt onder meer bedoeld op vertraging in de behandeling van ontslagzaken, die belemmerend kan werken op reorganisaties bij bedrijven en de langere duur van de afwikkeling van insolventies, waardoor crediteuren onnodig lang niet over de hun toekomstige financiële middelen kunnen beschikken. De Rechtspraak moet dan ook over voldoende capaciteit kunnen beschikken om de verwachte instroom aan zaken af te doen binnen de thans geldende termijnen.

In tabel 5 zijn de prijsafspraken opgenomen zoals overeen gekomen en vastgelegd in een prijsakkoord voor de periode 2017-2019.

**Tabel 5 Overzicht prijzen per productgroep 2017–2019
(x € 1)**

	2017	2018	2019
Rechtbank Civiel (excl. Akten en verkl.)	755,01	732,77	735,19
Rechtbank Bestuur	2.109,07	2.059,42	2.052,01
Rechtbank Straf	1.085,32	1.079,23	1.070,32
Rechtbank Kanton	151,34	149,02	149,63
Rechtbank VK	1.336,41	1.318,43	1.318,84
Rechtbank Belasting	1.147,78	1.129,41	1.131,56
Totaal Rechtbanken			
Hof Civiel	3.949,69	3.829,53	3.836,11
Hof Straf	1.574,59	1.562,52	1.548,81
Hof Belasting	3.592,19	3.525,24	3.525,19
Totaal hoven			
Centrale Raad van beroep (CRvb)	3.432,09	3.342,48	3.309,81

Prijzen zijn gebaseerd op loon- prijspeil 2016. Prijzen worden jaarlijks geïndexeerd

In deze prijzen zijn mutaties verwerkt voor de innovatiekosten van het programma KEI, de geleidelijke invoering van professionele standaarden en voor nieuwe wet- en regelgeving. Per saldo nemen de prijzen de komende jaren af door de verwerking van de efficiencytaakstelling Rutte II. De Raad zal de efficiencytaakstelling invullen met de beoogde KEI-besparingen.

4 Bijdrage voor gerechtskosten

De gerechtskosten in civiele en bestuurlijke zaken zijn conform het Besluit financiering rechtspraak 2005 voor rekening van de gerechten. Het gaat onder andere om kosten voor getuigen, tolken en vertalers en deskundigen. De bijdrage voor gerechtskosten in civiele en bestuursrechtelijke zaken voor 2017 en verder komt conform het BFR 2005 tot stand door de verwachte productie in de sectoren civiel en bestuur (tabel 6) te vermenigvuldigen met de in 2016 gerealiseerde kostprijzen per sector (€ 1,06 voor civiel en € 9,79 voor bestuur).

Tabel 6 Verwachte instroom civiel en bestuur (absolute aantallen)

	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Rechtbank Civiel	285.012	283.149	283.590	282.373	281.144	278.989
Rechtbank Bestuur	51.379	50.971	51.064	50.365	50.540	51.153
Rechtbank Kanton	933.785	960.821	988.578	1.020.533	1.056.443	0
Rechtbank VK	35.200	35.200	35.200	35.200	35.200	35.200
Rechtbank Belasting	25.680	24.291	24.649	25.631	26.355	26.585
Totaal Rechtbanken	1.331.056	1.354.432	1.383.081	1.414.103	1.449.683	391.926
Hof Civiel	13.694	11.982	12.065	12.144	12.236	12.332
Hof Belasting	4.184	3.975	4.073	4.256	4.321	4.333
Totaal hoven	17.878	15.957	16.138	16.400	16.557	16.665
Centrale Raad van beroep (CRvb)	8.423	8.264	7.821	7.903	7.999	8.102
Totalen Rechtbank, hoven en CRvb	1.357.357	1.378.653	1.407.040	1.438.406	1.474.238	416.694

Gerechtskosten begrotingsvoorstel gesplitst naar civiel en bestuur x € 1.000

	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Civiel	1.306	1.331	1.361	1.394	1.431	309
Bestuur	1.222	1.201	1.202	1.208	1.218	1.227
Totale gerechtskosten civiel/bestuur	2.529	2.533	2.564	2.602	2.649	1.536

Tabel 7 mutatie bijdrage gerechtskosten conform systematiek BFR 2005 x € 1.000

	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Gerechtskosten	2.529	2.533	2.564	2.602	2.649	1.536
- waarvan civiel	1.306	1.331	1.361	1.394	1.431	309
- waarvan bestuur	1.222	1.201	1.202	1.208	1.218	1.227
V&J-begroting 2017	3.796	3.926	4.062	4.062	4.062	4.062
Verschil tov. begroting V&J 2017	- 1.267	- 1.393	- 1.498	- 1.460	- 1.413	- 2.526

5 Bijdrage voor overige kosten

De bijdrage voor overige kosten heeft betrekking op de megazaken in het strafrecht, de bij wet aan gerechten opgedragen bijzondere kamers en het College van Beroep voor het bedrijfsleven.

5.1 Megazaken

Megazaken in het strafrecht hebben betrekking op grote tijdrovende zaken waardoor toepassing van de normale kostprijzen voor strafzaken niet passend is. Bij de rechtbanken wordt in 2017 uitgegaan van circa 5.025 megazittingsuren. Bij de hoven wordt uitgegaan van circa 1.950 megazittingsuren.

Tabel 8 Budgettaire gevolgen raming Megazaken
x € 1.000

	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Megazaken rechtbanken	10.281	10.278	10.281	10.282	10.281	10.281
Megazaken hoven	3.987	3.986	3.987	3.988	3.987	3.987
Wimzaken hof Den Haag	802	802	802	802	802	802
Wimzaken rb Den Haag	1.580	1.580	1.580	1.580	1.580	1.580
Totaal begrotingsvoorstel 2018	16.651	16.647	16.651	16.653	16.651	16.651
V&J-begroting 2017	17.285	17.281	17.285	17.287	17.285	17.285
Verschil tov. V&J-begroting 2017	- 634	- 634	- 634	- 634	- 634	- 634

De rechtbank en het hof in Den Haag zijn exclusief bevoegd om zaken voortvloeiend uit de Wet internationale misdrijven te behandelen. Deze zaken vragen een andere wijze van voorbereiden en kennis dan «normale» megazaken. Zo moet voor deze zaken inzicht worden verkregen in verdragsrecht, recht van internationale organisaties en tribunalen ter zake van diverse leerstukken en internationale verdragen.

5.2 Bijzondere kamers

Bij de bijzondere kamers gaat het om specifieke kamers van gerechten die – met uitsluiting van andere gerechten – bij wet bevoegd zijn verklaard om bepaalde zaken te behandelen. Het gaat om: de douanekamer (hof Amsterdam, rechtbank Noord-Holland), de Ondernemingskamer (hof Amsterdam), de kamer voor het kwekersrecht (hof Den Haag), de octrooikamer (hof Den Haag, rechtbank Den Haag), de merkenwetkamer (hof Den Haag), zaken in verband met de Wet administratiefrechtelijke handhaving verkeersvoorschriften (Mulderzaken bij hof Arnhem-Leeuwarden, rechtbank Noord-Nederland), adviezen ingevolge de Wet overdracht tenuitvoerlegging (WOTS, hof Arnhem-Leeuwarden), de centrale grondkamer (hof Arnhem-Leeuwarden), de kamer voor bijzondere competentiezaken bestuurszaken (OPTA/NMA, rechtbank Rotterdam) liaisonrechter (rechtbank Den Haag) en de raden penitentiaire kamer (hof Arnhem-Leeuwarden).

**Tabel 9 Budgettaire gevolgen van de raming Bijzondere kamers rechtspraak
x € 1.000**

	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Bijzondere Kamers	10.422	10.563	10.668	10.630	10.588	10.543
NCC	1.050	800	800	800	900	1.000
Totaal begrotingsvoorstel 2018	11.472	11.363	11.468	11.430	11.488	11.543
V&J begroting 2017	8.037	8.039	8.039	8.039	8.039	8.039
Vershil t.o.v. V&J-begroting 2017	3.435	3.324	3.429	3.391	3.449	3.504

In 2017 komen de overige kosten zo'n € 3,5 miljoen hoger uit dan in de VenJ-begroting 2017 is gefinancierd. Met ingang van 1 januari 2017 kunnen gemeenten bestuurlijke boetes opleggen voor de aanpak van overlast in de openbare ruimte. De hoger beroepen tegen deze boetes zijn geconcentreerd bij het hof Arnhem/Leeuwarden. Dit leidt logischerwijs tot meer zaken bij het hof. Daarnaast worden er meer hoger beroepen ingediend tegen Mulderzaken. Ook dit leidt tot een forse stijging. Verder is er een structurele stijging van de bijzondere competentie zaken bij de rechtbank Rotterdam (€ 100.000) en Octrooizaken bij de rechtbank Den Haag (€ 250.000) opgenomen.

Versterken juridische infrastructuur: oprichting van de Netherlands Commercial Court

Het Nederlandse bedrijfsleven wordt steeds vaker geconfronteerd met de keuze om geschillen in internationale contracten voor te leggen aan speciale handelsgerichten (vooral het Commercial Court in Londen) of aan arbitrage in andere landen. Om aantrekkelijk te blijven als jurisdictie voor internationale handelsgeschillen zal Nederland moeten investeren in het versterken van de juridische infrastructuur door voor dit soort geschillen een meer geschikte voorziening aan te bieden. De Raad heeft in nauw overleg met het bedrijfsleven en betrokken departementen van VenJ en EZ een plan opgesteld om te komen tot de oprichting van een in ingewikkelde handelszaken gespecialiseerd gerecht: de Netherlands Commercial Court.

De wetgeving voor de invoering van de NCC is inmiddels ingediend bij de Tweede Kamer. Direct na de inwerkingtreding van de wet zal de NCC van start gaan. Voor de procedures die bij de NCC worden gevoerd, gelden kostendekkende tarieven. Hiervoor is het nodig om de griffiekosten voor deze zaken te verhogen. Dit is geregeld in het wetsvoorstel. Daarbij gaat het om alle kosten, dus inclusief de zogenaamde opstart/aanloopkosten in de eerste jaren. Het wetsvoorstel maakt het ook mogelijk uitspraak te doen in het Engels, wat voor een doelmatige procesgang van groot belang is.

5.3 College van beroep voor het Bedrijfsleven

De kosten van het College van beroep voor het bedrijfsleven zijn ten opzichte van wat daarvoor in de begroting van Veiligheid en Justitie 2017 is opgenomen voldoende.

Tabel 10 Budgettaire gevolgen van de raming College van beroep voor bedrijfsleven
x € 1.000

	2017	2018	2019	2020	2021	2022
CBB	6.448	6.449	6.450	6.450	6.450	6.450
Totaal begrotingsvoorstel 2018	6.448	6.449	6.450	6.450	6.450	6.450
V&J-begroting 2017	6.448	6.449	6.450	6.450	6.450	6.450
Vershil t.o.v. V&J-begroting 2017	0	0	0	0	0	0

Bijdrage voor niet-BFR 2005 taken

De bijdrage voor niet-BFR 2005 taken heeft betrekking op de bijdrage die de Rechtspraak van de Minister van Veiligheid en Justitie en van derden ontvangt voor andere dan de in het Besluit Financiering Rechtspraak 2005 geregelde taken. Het gaat hier om tuchtrecht, de secretariaten van de commissies van toezicht voor het gevangeniswezen en enkele overige taken.

Tabel 11 Budgettaire gevolgen van de raming Niet BFR 2005 taken
x € 1.000

	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Tuchtrecht	2.804	2.804	2.804	2.804	2.804	2.804
Secretariaat Commissie van toezicht Nederlandse Antillen (SSR)	5.676 50	5.676 50	5.676 50	5.676 50	5.676 50	5.676 50
Totaal begrotingsvoorstel 2018	8.530	8.530	8.530	8.530	8.530	8.530
V&J-begroting 2017 niet BFR taken	8.993	8.994	8.995	8.994	8.994	8.994
Vershil t.o.v. V&J-begroting 2017	- 463	- 464	- 465	- 464	- 464	- 464

5.4 Bijdrage tuchtrecht

Bij tuchtrecht gaat het om de kosten die gerechten maken ten behoeve van tuchtcolleges. Tuchtcolleges in eerste aanleg, zoals de Raden van Discipline (advocatuur), de kamers voor het notariaat, de Kamer voor Gerechtsdeurwaarders, zijn zelfstandige colleges die veelal voor bemensing, huisvesting of plaats van zaaksbehandeling grotendeels van een gerecht afhankelijk zijn. De bepalingen over bekostiging van de Wet op de Rechterlijke Organisatie en het Besluit Financiering Rechtspraak 2005 zijn op deze colleges niet van toepassing. Met de gerechten die het aangaat worden – buiten de Raad om – afspraken gemaakt. De bedragen worden overeengekomen tussen de desbetreffende gerechten en de tuchtcolleges die vallen onder de beleidsverantwoordelijkheid van het Ministerie van Veiligheid en Justitie.

Het wetsvoorstel doorberekening kosten toezicht en tuchtrecht juridische beroepen treedt vanaf 1 januari 2018 in werking. Dit houdt in dat de kosten van het toezicht op notarissen en gerechtsdeurwaarders en de kosten van tuchtrechtspraak van advocaten, notarissen en gerechtsdeurwaarders vanaf dan worden doorberekend aan de beroepsgroepen. Ook onder die nieuwe wet blijven de gerechten op de huidige wijze gefinancierd met een bijdrage voor tuchtrecht van de Minister van Veiligheid en Justitie.

5.5 Secretariaat Commissies van Toezicht voor het gevangeniswezen

De gerechten verrichten ten behoeve van de Commissies van Toezicht (CvT) voor het gevangeniswezen secretariaatswerkzaamheden in het kader van de behandeling van klachten van gedetineerden. Deze werkzaamheden worden volledig door de opdrachtgever (Minister van Veiligheid en Justitie) gefinancierd. Op basis van het aantal geraamde klachten, het aantal cellen en de gerealiseerde kosten komt de raming van de jaarlijkse kosten vanaf 2017 € 0,5 miljoen lager uit. De totale, geraamde kosten komen uit op ruim € 5,7 miljoen. Dit bedrag is inclusief de structurele overheveling van DJI inzake het kenniscentrum CvT's aan de rechtbank Midden-Nederland (€ 130.000).

6 Aanvraag leenfaciliteit

Voor investeringen maakt de Rechtspraak gebruik van de leenfaciliteit bij het Ministerie van Financiën. De huidige verwachting is dat een gemiddeld een jaarlijks leenplafond van € 40 mln. nodig is. Op grond van de meerjarige investeringsplannen uit de jaarplannen 2017 van de gerechten, het Bureau Raad en de landelijke diensten Spir-it, SSR en LDCR, ontstaat het volgende beroep op de leenfaciliteit:

Tabel 12 Aanvraag leenfaciliteit
x € 1.000

2017	2018	2019	2020	2021	2022
40.000	40.000	40.000	40.000	40.000	40.000

7 Samenvattend begrotingsvoorstel voor de Rechtspraak

In tabel 13 worden alle voorgaande financiële mutaties voor 2017 tot en met 2022 weergegeven ten opzichte van de stand van de begroting 2017 van Veiligheid en Justitie. In deze tabel is ook het effect van de gestegen lonen en prijzen opgenomen. De prijzen die voor de periode 2017–2019 met de Minister van Veiligheid en Justitie zijn afgesproken worden conform het Besluit Financiering rechtspraak 2005 elk jaar geïndexeerd op het loon- en prijspeil. De structurele kosten van de indexatie van de prijzen voor prijspeil 2017 zijn geraamd op € 22,5 mln.

Tabel 13 Mutaties begrotingsvoorstel Rechtspraak 2018
x € 1.000

	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Productiegerelateerde bijdrage	- 11.678	684	12.353	13.667	11.672	17.442
Gerechtskosten	- 1.267	- 1.393	- 1.498	- 1.460	- 1.413	- 2.526
Overige kosten	2.805	2.686	2.793	2.758	2.815	2.870
Niet BFR	- 463	- 464	- 465	- 464	- 464	- 464
Mutatie loon- prijscompensatie 2017	22.500	22.500	22.500	22.500	22.500	22.500
Vershil t.o.v. V&J-begroting 2017	11.896	24.013	35.682	37.001	35.109	39.822

Voor het begrotingsjaar 2018 betekent dit dat de bijdrage van de Minister van Veiligheid en Justitie in totaal met € 24 mln. bijgesteld moet worden om de verwachte instroom van zaken te kunnen verwerken en de kwaliteit te kunnen waarborgen. Voor het uitvoeringsjaar 2017 komt de benodigde bijdrage € 12 mln. hoger uit dan nu beschikbaar is.

8 Ontwikkeling eigen vermogen

De financiën van de Rechtspraak staan onder druk. Enerzijds door een vermindering van de zaaksinstroom maar met name door de koppeling van de implementatie van KEI aan de baten. Het KEI traject is een digitaliseringstraject, waarvan de kosten (aanpassing systemen en invoering) vooruitlopen op de baten (minder exploitatielasten). De kosten zijn tijdelijk (positieve businesscase KEI). De baten worden gebruikt om voor de Rechtspraak de rijksbrede taakstelling in te vullen.

Een gedegen invoering van KEI vergt deze jaren een forse investering en heeft grote gevolgen voor veel medewerkers van de Rechtspraak. Door KEI zal naar verwachting circa 40 procent van de administratieve functies binnen de griffies en ongeveer 7 procent van de functies van juridisch medewerkers vervallen. Dit betreft circa 950 fte. Een groot aantal medewerkers zal zodoende in een mobiliteitstraject terecht komen conform het geldende flankerend beleid.

Voor een deel van de verwachte kosten Kei(de kosten voor van werk naar werk-beleid) is in de jaarrekening 2016 door de Raad een boekhoudkundige voorziening getroffen (€ 27 mln.). In 2016 kon het negatieve jaarresultaat nog worden opgevangen met het beschikbare eigen vermogen.

Voor de te verwachte kosten voor overtolligheid/ww-kosten is nog geen voorziening getroffen. Een mobiliteitstraject wordt vanzelfsprekend moeilijker als de omzet omlaag gaat vanwege een tegenvallende instroom van zaken. Dit speelt de Rechtspraak thans parten.

De ontwikkelkosten zullen door latere inwerkingtreding van de wetgeving langer doorlopen en de besparingen zullen zich pas later voordoen. Dit leidt in 2017 en 2018 vooral tot uitstel in het kunnen realiseren van besparingen door uitstroom van personeel. De financiële consequenties daarvan zijn nu nog niet exact bekend. Dit zal in de actualisatie van de business case worden uitgewerkt. Vooral nog wordt uitgegaan van de prognose zoals opgenomen in tabel 14.

Tabel 14 Vertaling actualisatie BC Kei naar meerjarig tekort Rechtspraak (in mln. euro's)

	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Efficiencytaakstellingen 1 ^e , 2 ^e en 3 ^e tranche naar 8,9%	- 69	- 84	- 85	- 85	- 85	- 85
Efficiency besturing en bedrijfsvoering (MJP)	14	19	21	21	21	21
Kei besparing BC 2014	3	28	37	52	52	52
Totaal tempoverschil in besparingen	- 52	- 37	- 27	- 12	- 12	- 12
Mutatie BC Kei 2017	3	- 26	- 39	- 36	- 18	- 5
Totaal tekort KEI BC 2017	- 49	- 63	- 66	- 48	- 30	- 17

De ramingen in de businesscase KEI worden periodiek herijkt op grond van de voortgang van de benodigde wetgeving en van de daarop gebaseerde implementatie. In het najaar van 2017 volgt een actualisatie van de businesscase KEI beschikbaar waarin de meerjarige implicaties van de voortgang worden meegenomen.

In tabel 15 wordt de ontwikkeling van het eigen vermogen voor 2017 en 2018 van de Rechtspraak weergegeven op basis van bovengenoemde inschatting.

Tabel 15 Eigen vermogen Rechtspraak (in mln. euro's)

	2017	2018
Eigen vermogen per 1-1	1,6	0
Prognose resultaat	- 30	- 28
Eigen vermogen per 31-12	- 28	- 28

De huidige verwachting is dat eind 2017 een negatief eigen vermogen zal ontstaan van minimaal € 28 mln. en dat ook in 2018, na aanvulling van het negatieve eigen vermogen van 2017 tot nul, een tekort zal ontstaan van minimaal € 28 mln. De tegenvallende baten Kei worden nu geschat in de orde van grootte van € 50 mln. in 2017. In hoeverre deze tegenvallers kunnen worden opgevangen door de Rechtspraak blijft onzeker. In dit begrotingsvoorstel wordt een minimaal tekort van € 28 mln. opgenomen. In de praktijk, waarbij volumeontwikkelingen een grote rol spelen, zal moeten blijken of deze inschatting realistisch is. Na actualisatie van de business case Kei zal ook een actualisatie van het eigen vermogen voor de komende jaren worden gemaakt.

